

**DÜNYA GÖÇ HAREKETLERİ
EKSENİNDE MEKÂNSIZLAŞMA
Yöresel Yer Değişimleri –
İklim Göçmenleri
Dünya Göç Hareketleri Dizisi – 4**

Editör

Prof. Dr. Harun Gümrükçü

**DÜNYA GÖÇ HAREKETLERİ EKSENİNDE MEKÂNSIZLAŞMA –
Yöresel Yer Değişimleri – İklim Göçmenleri Dünya Göç Hareketleri Dizisi – 4**
Editör: Prof. Dr. Harun Gümrükçü

Yayın No.: 4709
Uluslararası İlişkiler No.: 218
ISBN: 978-625-427-996-6
E-ISBN: 978-625-427-999-7
Basım Sayısı: 1. Basım, Mart 2023

© Copyright 2023, NOBEL AKADEMİK YAYINCILIK EĞİTİM DANIŞMANLIK TİC. LTD. ŞTİ. SERTİFİKA NO.: 40340
Bu baskının bütün hakları Nobel Akademik Yayıncılık Eğitim Danışmanlık Tic. Ltd. Şti.ne aittir.
Yayınevinin yazılı izni olmaksızın, kitabın tümünün veya bir kısmının elektronik, mekanik
ya da fotokopi yoluyla basımı, yayımı, çoğaltımı ve dağıtımı yapılamaz.
Nobel Akademik Yayıncılık, 2011 yılından beri “tanınmış uluslararası yayınevi” statüsündedir.

Genel Yayın Yönetmeni: Nevzat Argun -nargun@nobelyayin.com-
Genel Yayın Koordinatörü: Gülfem Dursun -gulfem@nobelyayin.com-

Sayfa Tasarım: Samet Tekin -samet@nobelyayin.com-
Redaksiyon: Nurcan Çağman -nurcan@nobelyayin.com-
Kapak Tasarım: Sezai Özden -sezai@std.antalya.edu.tr
Görsel Tasarım Uzmanı: Mehtap Asiltürk -mehtap@nobelyayin.com-

Kütüphane Bilgi Kartı

Gümrükçü, Harun.

DÜNYA GÖÇ HAREKETLERİ EKSENİNDE MEKÂNSIZLAŞMA – Yöresel Yer Değişimleri – İklim Göçmenleri

Dünya Göç Hareketleri Dizisi – 4 / Editör: Harun Gümrükçü

1. Basım, XVI + 202 s., 16,5x24 cm. Kaynakça ve dizin var.

ISBN: 978-625-427-996-6

E-ISBN: 978-625-427-999-7

1. Dünya Göç Hareketleri 2. İklim 3. Mekânsızlaşma

Genel Dağıtım

ATLAS AKADEMİK BASIM YAYIN DAĞITIM TİC. LTD. ŞTİ.

Adres: Bahçekapı Mh. 2465 Sk. Oto Sanayi Sitesi No:7 Bodrum Kat, Şaşmaz/ANKARA

Telefon: +90 312 278 50 77 - **Faks:** 0 312 278 21 65

Sipariş: siparis@nobelyayin.com- **E-Satış:** www.nobelkitap.com - esatis@nobelkitap.com
www.atlaskitap.com - info@atlaskitap.com

Dağıtım ve Satış Noktaları: Alfa, Kırmızı Kedi, Arkadaş, D&R, Dost, Kika, Kitapsan, Nezih, Odak, Pandora, Prefix, Remzi

Baskı ve Cilt: Meteksan Matbaacılık ve Teknik Sanayi Tic. Anonim Şirketi / Sertifika No.: 46519

Beytepe Köy Yolu No.: 3 06800 Bilkent-Çankaya/ANKARA

PROJEYE DESTEK VEREN ÖĞRENCİLER

Buse YONCA

Damla AŞKAROĞLU

Melihhan FAKİR

Yaren ALTUN

Zeynep Tuğba ARICI

BÖLÜM YAZARLARI

KÜRESEL İKLİM KRİZİ VE İKLİM GÖÇÜ

Doç. Dr. Muzaffer Bimay – Batman Üniversitesi, muzaffer.bimay@batman.edu.tr,
ORCID: 0000-0002- 6742-2852

ARKEO-TURİZM KAPSAMINDA ANADOLU’NUN PALEOLİTİK GÖÇÜ: KARAIN MAĞARASI ÖRNEĞİ

Dr. Öğr. Üyesi Caner Ünal - Antalya Bilim Üniversitesi, Turizm Fakültesi, Turizm İşletmeciliği Bölümü
Öğretim Üyesi, caner.unal@antalya.edu.tr, ORCID: 0000-0002-2591-3389

KIRDAN KENTE GÖÇÜN TARIMA ETKİLERİ

Dr. İlkay Kutlar – Akdeniz Üniversitesi, Ziraat Fakültesi Tarım Ekonomisi Bölümü,
ikutlar@akdeniz.edu.tr, **ORCID:** 0000-0001-5478-8452

TÜRKİYE’NİN AB’YE KATILIM SÜRECİNDE MALLARIN VE KİŞİLERİN SERBEST DOLAŞIMI: SORUNLAR, PERSPEKTİFLER

Prof. Dr. Harun Gümrükçü – Antalya Bilim Üniversitesi İİSBF Dekanı, harung@antalya.edu.tr,
ORCID: 0000-0002-0076-7872

KENT MEKÂNI BAĞLAMINDA GÖÇMENLİK

İrem Pınarbaşı – Yüksek Lisans Öğrencisi, Kütahya Dumlupınar Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim
Enstitüsü, Sosyoloji Anabilim Dalı, irem9771@windowslive.com,
ORCID: 0000-0001-9900-0593

Dr. Öğr. Üyesi Zeynep Hiçdurmaz – Kütahya Dumlupınar Üniversitesi, Fen Edebiyat Fakültesi, Sosyoloji
Bölümü, zeynep.demirci@dpu.edu.tr, ORCID: 0000-0002-8695-8484

MEKÂNSIZ HAREKET: TEKNOLOJİ DEVRİMİNDE GÖÇÜN DÖNÜŞÜMÜ

Dr. Öğr. Üyesi Vedia Derda Taşar- Samsun Üniversitesi Mimarlık ve Tasarım Fakültesi
Mimarlık Bölümü, vediaderdatasar@samsun.edu.tr, ORCID: 0000-0002-7416-2083

DÜNYA GÖÇ TARİHİNDE KIBRIS ADASI VE GÖÇ HAREKETLERİ

Yasin İlkdoğdu – Tarihçi/Araştırmacı, yasinilkdogdu@gmail.com,
ORCID: 0000-0001-9873-048X

SURİYELİ MÜLTECİLERİN BÖLGE DİNAMİKLERİNE ETKİLERİ VE ENTEGRASYON SÜRECİ: ADANA VE GAZİANTEP ÖRNEKLERİ

Dr. Öğr. Üyesi Mustafa Yeğin - Çukurova Üniversitesi, Mimarlık Fakültesi, Mimarlık Bölüm Başkan
Yardımcısı, myegin@cu.edu.tr, ORCID: 0000-0002-0025-6589

ÇEÇEN KOLEKTİF HAFIZASINDA 1944 SÜRGÜNÜ VE BUNUN RUS-ÇEÇEN İLİŞKİLERİNE YANSIMASI

Dr. İbrahim Hasanoğlu – ibrasu116@yandex.com, ORCID: 0000-0003-3158-3651

YAYIN KURULU

- Prof. Dr. Harun GÜMRÜKÇÜ, ABU İktisadi İdari ve Sosyal Bilimler Fakültesi Dekanı
- Prof. Dr. Hamza KANDUR ABU Turizm Fakültesi Dekanı
- Prof. Dr. İsmail CERİTLİ, ABU Rektör Yardımcısı
- Doç. Dr. Orkun BAYRAM, ABU, İktisadi İdari ve Sosyal Bilimler Fakültesi Dekan Yardımcısı, Ekonomi Bölüm Başkanı
- Prof. Dr. Ömer TURUNÇ, ABU, İktisadi İdari ve Sosyal Bilimler Fakültesi, İşletme Bölümü Öğretim Üyesi
- Dr. Didem ÇAKMAKLI, ABU, İktisadi İdari ve Sosyal Bilimler Fakültesi, Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler Öğretim Üyesi
- Dr. Sezin ANDIÇ, ABU, İktisadi İdari ve Sosyal Bilimler Fakültesi, Psikoloji Bölüm Başkanı
- Doç. Dr. Ali ÖZTÜRK Alanya Alaaddin Keykubat Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Bölümü
- Dr. Peyman UYSAL, ABU, Akdeniz ve Güneydoğu Avrupa Ülkeleri Çalışmaları Uygulama ve Araştırma Merkezi (AKVAÇAM) Müdürü
- Dr. Burcu KANTARCIOĞLU, ABU, İktisadi İdari ve Sosyal Bilimler Fakültesi, İşletme Bölümü
- Dr. İhsan Ercan SADI, ABU, İktisadi İdari ve Sosyal Bilimler Fakültesi, Uluslararası İlişkiler ve Siyaset Bilimi Bölümü

BİLİM KURULU

- Prof. Dr. Didem ALGANTÜRK LIGHT, York Üniversitesi, Osgoode Hall Hukuk Fakültesi.
- Prof. Dr. Harun GÜMRÜKÇÜ Antalya Bilim Üniversitesi, İktisadi İdari ve Sosyal Bilimler Fakültesi Dekanı, Ekonomi Bölümü.
- Prof. Dr. İsmail CERİTLİ, Antalya Bilim Üniversitesi Rektör Yardımcısı, İktisadi İdari ve Sosyal Bilimler Fakültesi.
- Prof. Dr. Necati AĞIRALIOĞLU, Antalya Bilim Üniversitesi Mühendislik Fakültesi, İnşaat Mühendisliği Bölümü.
- Dr. Roberto SWAZO, Northern Iowa Üniversitesi, Uygulamalı İnsan Bilimleri Fakültesi, Sosyal ve Davranış Bilimleri Bölümü.
- Prof. Dr. Ramon MAHÍA, Madrid Özerk Üniversitesi, Uygulamalı Ekonomi Bölümü.
- Dr. Marcin BROCKI, Jagiellonski Üniversitesi, Etnoloji ve Kültürel Antropoloji Enstitüsü Başkanı.
- Prof. Dr. Murat KANTARCIOĞLU, Texas Üniversitesi, Bilgisayar Mühendisliği Bölümü.
- Doç. Dr. Âdem Yavuz ELVEREN, Fitchburg Eyalet Üniversitesi, Sanat ve Bilim Fakültesi, Ekonomi, Tarih ve Siyaset Bilimi Bölümü.
- Doç. Dr. Aleksandra Martinovska STOJCHESKA, Cyril and Methodius Üniversitesi, Tarım Bilimleri ve Gıda Fakültesi.
- Doç. Dr. Ali ÖZTÜRK Alanya Alâeddin Keykubat Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Bölümü.
- Doç. Dr. Hüsnu AMİL, Stockton Üniversitesi, Fulbright Araştırma Görevlisi, Sosyoloji Bölümü.
- Doç. Dr. Julio Rodríguez SUAREZ, Ovedio Üniversitesi, Psikoloji Fakültesi, Psikoloji Bölümü
- Doç. Dr. Orkun BAYRAM Antalya Bilim Üniversitesi İktisadi İdari ve Sosyal Bilimler Fakültesi Dekan Yardımcısı, Ekonomi Bölüm Başkanı.
- Dr. Eleftherios GIOVANİS, Manchester Metropolitan Üniversitesi, Ekonomi, Politika ve Uluslararası İşletme Bölümü.
- Dr. Murat GENÇ, Otago Üniversitesi, Otago İşletme Fakültesi, Ekonomi Bölümü.
- Dr. Meriem Narimane NOUMEUR Batna Üniversitesi Bilgi ve İletişim Bilimleri Bölümü.

- Dr. Öğr. Üyesi Peyman UYSAL Antalya Bilim Üniversitesi, Akdeniz ve Güneydoğu Avrupa Ülkeleri Çalışmaları Uygulama ve Araştırma Merkezi (AKVAÇAM) Müdürü.
- Dr. Sayed Hamid MOUSAVI, Kateb Üniversitesi Tıp Fakültesi. Klinik Biyokimya Bölümü.

İÇİNDEKİLER

PROJEYE DESTEK VEREN ÖĞRENCİLER.....	iii
BÖLÜM YAZARLARI.....	v
YAYIN KURULU	vii
BİLİM KURULU.....	ix
KISALTMALAR DİZİNİ	xv
SUNUŞ	
GÖÇ ÇALIŞMALARINI YAYIN SERİSİNE GENEL BAKIŞ	3
Harun Gümrükçü	
KÜRESEL İKLİM KRİZİ VE İKLİM GÖÇÜ	9
Muzaffer Bimay	
GİRİŞ.....	10
KÜRESEL ÇEVRE SORUNU OLARAK İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ	11
İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ VE SONUÇLARI	15
Deniz Seviyesinde Yükselme	15
Hava Olaylarındaki Ani Değişimler, Artan Sıcaklıklar ve Orman Yangınları.....	16
Kuraklık ve Su Kıtlığı	17
ULUSLARARASI GÖÇ PERSPEKTİFİ VE İKLİM GÖÇÜ SORUNLARI	17
SONUÇ VE DEĞERLENDİRME	22
KAYNAKÇA.....	23
ARKEOTURİZM KAPSAMINDA ANADOLU’NUN PALEOLİTİK GÖÇÜ: KARAIN MAĞARASI ÖRNEĞİ	29
Caner Ünal	
GİRİŞ.....	30
ARKEOLOJİ-TURİZM-GÖÇ ETKİLEŞİMİNDE ARKEOTURİZM KAVRAMI.....	31
İNSANOĞLUNUN EN UZUN KOŞUSU: PALEOLİTİK ÇAĞ	33
ANADOLU’NUN PALEOLİTİK ÇAĞI: KARAIN MAĞARASI	35
SONUÇ	37
KAYNAKÇA.....	37
KIRDAN KENTE GÖÇÜN TARIMA ETKİLERİ	43
İlkay Kutlar	

GİRİŞ.....	43
MATERYAL VE METOT	47
TÜRKİYE’DE KIRDAN KENTE GÖÇÜN NEDENLERİ	47
İTİCİ VE ÇEKİCİ GÜÇLER YAKLAŞIMI	48
GÖÇÜN KIRSAL ALANA VE TARIMSAL ÜRETİME ETKİLERİ.....	49
SONUÇ VE ÖNERİLER	51
KAYNAKLAR	53

TÜRKİYE’NİN AB’YE KATILIM SÜRECİNDE MALLARIN VE KİŞİLERİN SERBEST DOLAŞIMI - SORUNLAR, PERSPEKTİFLER -57

Harun Gümrükçü

SORUNUN ORTAYA KONUŞU	57
GÜMRÜK BİRLİĞİNE GİDEN YOL /MALLARIN SERBEST DOLAŞIMI	60
KAVRAM TANIMI: GÜMRÜK BİRLİĞİ	61
TÜRKİYE’NİN GÜMRÜK ORANLARINDAKİ İNDİRİMİ	62
GÜMRÜK BİRLİĞİ’NİN TAMAMLANMASINA KADAR OLAN DÖNEME ELEŞTİREL BİR BAKIŞ	64
Tam Üyelik	66
Sınırları Genişletilmiş Bir Avrupa Ekonomik Alanında, İmtiyazlı Ortaklık!	67
GÜMRÜK BİRLİĞİNİN GERÇEKLEŞMESİ - ZORLU BİR YOL.....	69
GÜMRÜK BİRLİĞİ VE İÇERİĞİ.....	72
1/95 Sayılı Ortaklık Konseyi Kararı - Sanayi Ürünü Malların Serbest Dolaşımı	74
1/95 Sayılı Ortaklık Konseyi Kararı - Topluluğun Dış Gümrüklerinin ve Dış Ticaret Rejiminin Uygulanması.....	76
İŞ GÜCÜNÜN SERBEST DOLAŞIMI	77
Dış Göç ve Serbest Dolaşım.....	77
Serbest Dolaşımın Kavramsal Anlamı	79
Yasal Temeller	80
Serbest Dolaşımın Gerçekleşme Dönemleri	81
Serbest Dolaşımın Çıkmaz Sokağı	82
SON DURUM VE PERDENİN KAPANIŞI	85
KAYNAKÇA.....	86

KENT MEKÂNI BAĞLAMINDA GÖÇMENLİK VE SURİYELİLER.....91

İrem Pınarbaşı - Zeynep Hiçdurmaz

GİRİŞ.....	92
SOSYOLOJİK AÇIDAN KENT MEKÂNI	93
TÜRKİYE’DEKİ SURİYELİ GÖÇÜ	99
MEKÂN VE GÖÇMEN İLİŞKİSİ BAĞLAMINDA SURİYELİLER.....	100
SONUÇ	103

KAYNAKÇA.....	105
MEKANSIZ HAREKET: TEKNOLOJİ DEVRİMİNDE GÖÇÜN DÖNÜŞÜMÜ ..	109
Vedia Derda Taşar	
GİRİŞ.....	110
MEKÂNIN DÖNÜŞÜMÜ: BAĞLANTILAR VE HAREKET.....	113
ÇALIŞMA HAYATININ DÖNÜŞÜMÜ VE GÖÇ	115
DÖNÜŞEN GÖÇÜN GELECEĞİ.....	122
SONUÇ	123
KAYNAKÇA.....	125
DÜNYA GÖÇ TARİHİNDE KIBRIS ADASI VE GÖÇ HAREKETLERİ	129
Yasin İlkdoğdu	
GİRİŞ.....	130
GÖÇÜN TANIMI VE KAVRAMLARI ÜZERİNE TARİHSEL YOLCULUK	131
ADANIN KAVRAMSALLAŞTIRILMASI VE İLK GÖÇLER.....	135
KIBRIS ADASI'NDA SİYASİ HÂKİMİYET SÜRECİ	136
KIBRIS ADASI'NDA GÖÇ HAREKETLERİ	142
FETİHTEN SONRA ANADOLU'DAN KIBRIS ADASI'NA İLK GÖÇ VE İSKÂN FAALİYETLERİ	142
BİRLEŞİK KRALLIK İDARESİNDE KIBRIS ADASI VE ANADOLU'YA GÖÇ HAREKETLERİ	145
KIBRIS ADASI'NDA TÜRK YERLEŞİMCİLERİN İÇ GÖÇ HAREKETLERİ.....	148
KIBRIS BARIŞ HAREKÂTI SONRASINDA KIBRIS ADASI'NA GÖÇ HAREKETLERİ	149
SONUÇ	150
EKLER	153
KAYNAKÇA.....	155
SURİYELİ MÜLTECİLERİN ÜLKE VE BÖLGE DİNAMİKLERİNE ETKİLERİ VE ENTEGRASYON SÜRECİ: ADANA VE GAZİANTEP ÖRNEKLERİ	161
Mustafa Yeğın	
GİRİŞ	162
SURİYELİ MÜLTECİLERİN SEKTÖRLERE VE EKONOMİYE ETKİLERİ.....	163
İnşaat Sektörüne Etkileri	165
Tekstil Sektörüne Etkileri.....	165
İş Gücü Piyasasına Etkileri.....	166
Suriyeli Sığınmacıların Türkiye'ye Toplumsal Etkileri	167
Suriyeli Sığınmacıların Türkiye'ye Ekonomik Etkileri	168

Suriyeli Sığınmacıların Türkiye'ye Siyasi -Güvenlik Açısından Etkileri	168
Suriyeli Sığınmacıların Türkiye'de Temel Hizmetler Üzerinde Yarattığı Etkiler	168
ADANA VE GAZİANTEP'TE ENTEGRASYON SÜREÇLERİ.....	169
Gaziantep'te Göç ve Yerel Yönetim Etkileşimi.....	169
Adana'da Göç ve Yerel Yönetimler	170
Adana'da Göç ve Göçmen İşleri Şube Müdürlüğünün Mülteci Gençlere ve Yetişkinlere Yönelik Etkinlik ve Faaliyetleri.....	173
Çocuklara Yönelik Gerçekleştirilen Etkinlik ve Faaliyetler.....	176
Ebeveynlere Yönelik Gerçekleştirilen Etkinlik ve Faaliyetler	178
SONUÇ	178
KAYNAKÇA.....	178

**ÇEÇEN KOLEKTİF HAFIZASINDA 1944 SÜRGÜNÜ VE BUNUN
RUS-ÇEÇEN İLİŞKİLERİNE YANSIMASI.....183**

İbrahim Hasanoğlu

GİRİŞ.....	184
RUS-ÇEÇEN İLİŞKİLERİ TARİHİ	185
1944 SÜRGÜNÜ.....	187
SÜRGÜNÜN TOPLUMSAL HAFIZAYA YANSIMASI.....	188
ÇEÇENİSTAN'IN BAĞIMSIZLIK İLANI VE BİRİNCİ RUS-ÇEÇEN SAVAŞI	190
KOLEKTİF HAFIZAYI BASTIRMA ÇABALARI	193
SONUÇ	197
KAYNAKÇA.....	199